

given Sofiero den 4 juni 1971.

Vi GUSTAF ADOLF, med Guds nåde, Sveriges, Götes och Vendes Konung, göra veterligt: att Vi, med riksdagen¹, funnit gott förordna som följer.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller rättskipning i regeringsrätten, kammarrätt, skatterätt och länsrätt.

2 § Har i lag eller i författning som beslutats av Konungen meddelats bestämmelse som avviker från denna lag, gäller den bestämmelsen.

Måls anhängiggörande

3 § Ansökan, besvär, anmälan, underställning och annan åtgärd, varigenom mål anhängiggöres, skall ske skriftligen.

Ansöknings- eller besvärshandling från enskild bör innehålla uppgift om hans namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Handlingen skall vara egenhändigt undertecknad av honom eller hans ombud.

4 § I ansöknings- eller besvärshandling eller därmed jämförlig handling skall anges vad som yrkas samt de omständigheter som åberopas till stöd härför. I besvärshandling anges dessutom det beslut mot vilket talan föres.

Sökande eller klagande bör vidare uppge bevis som han vill åberopa och vad han vill styrka med varje särskilt bevis.

5 § Är ansöknings- eller besvärshandling så ofullständig att den icke kan läggas till grund för prövning i sak, skall rätten förelägga sökanden eller klaganden att inom viss tid avhjälpa bristen vid påföljd att hans talan annars ej upptages till prövning.

6 § Mål upptages ej till prövning, om ansökan, besvär eller annan åtgärd, varigenom mål anhängiggöres, ej skett inom föreskriven tid.

7 § Besvärshandling tillställs den domstol som har att pröva besvären. Handlingen skall ha kommit in inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av det beslut som överklagas. Har besvärshandlingen före besvärstidens utgång kommit in till den domstol eller förvaltningsmyndighet som har meddelat beslutet, skall besvären ändå upptagas till prövning.

8 § Rätten skall tillse att mål blir så utrett som dess beskaffenhet kräver.

Vid behov anvisar rätten hur utredningen bör kompletteras. Överflödigt utredning får avvisas.

9 § Förfarandet är skriftligt.

I handläggningen får ingå muntlig förhandling beträffande viss fråga, när det kan antagas vara till fördel för utredningen.

I kammarrätt, skatterätt och länsrätt skall muntlig förhandling hållas, om enskild som för talan i målet begär det samt förhandlingen ej är obehövlig och ej heller särskilda skäl talar mot det.

10 § Ansöknings- eller besvärshandling eller annan handling, varigenom mål anhängiggöres, och det som hör till den skall tillställas motpart eller annan mot vilken åtgärd ifrågasättes. Mottagaren skall föreläggas att svara inom viss tid vid påföljd att målet ändå kan komma att avgöras.

Underrättelse enligt första stycket behövs ej,

1. om det är uppenbart att talan ej kan bifallas eller att underrättelse är onödig eller

2. om det kan befaras att underrättelse skulle avsevärt försvåra genomförandet av beslut i målet.

11 § Den som förelagts att svara skall göra det skriftligen, om ej rätten förordnar att svaret får lämnas vid muntlig förhandling.

Den som svarar skall ange huruvida han medger eller bestrider yrkandena i målet eller, om målet anhängiggjorts genom anmälan eller underställning, huruvida han godtager eller motsätter sig åtgärd som ifrågasättes. Om han bestrider yrkande eller motsätter sig ifrågasatt åtgärd, bör han ange skälen härför och de bevis som han vill åberopa.

Svar skall innehålla uppgift om vilket mål det hänför sig till.

12 § Rätten skall ge sökande eller klagande tillfälle att ta del av svar och det som hör till svaret och att inom viss tid yttra sig skriftligen över detta, om det ej är obehövligt. Rätten får förelägga honom att yttra sig över svaret vid påföljd att målet ändå kan komma att avgöras.

13 § Om det behövs, skall rätten inhämta yttrande från förvaltningsmyndighet som tidigare beslutat i saken.

14 § Till muntlig förhandling skall kallas sökande eller klagande och den som har att svara i målet. Enskild får föreläggas att inställa sig personligen vid vite eller vid påföljd av att hans utevaro ej utgör hinder för målets vidare handläggning och avgörande.

15 § Enskild part, som inställt sig till muntlig förhandling, får tillerkännas ersättning av allmänna medel för kostnad för resa och uppehälle, om rätten finner att han skäligen bör ersättas för sin inställelse.

Rätten får bevilja förskott på ersättningen. Närmare bestämmelser om ersättning och förskott meddelas av Konungen.

16 § I fråga om offentlighet och ordning vid muntlig förhandling gäller 5 kap. 1—5 och 9 §§ rättegångsbalken i tillämpliga delar. Utöver vad som följer av 5 kap. 1 § rättegångsbalken får rätten förordna om handläggning inom stängda dörrar, om det behövs av hänsyn till privatlivets helgd eller enskilds behöriga ekonomiska intresse.

17 § Vid muntlig förhandling föres protokoll. Protokollet skall innehålla redogörelse för förhandlingens gång och för den utredning som förbringas vid förhandlingen. I protokollet skall antecknas vad som förekommer vid förhandlingen i fråga om yrkanden, medgivanden, bestriandanden, invändningar och vitsordanden.

18 § Innan mål avgöres, skall part ha fått kännedom om det som tillförts målet genom annan än honom själv och haft tillfälle att yttra sig över det, om det ej föreligger sådana skäl däremot som anges i 10 § andra stycket.

19 § Bestämmelserna i 43 § om begränsningar i rätten att ta del av det som tillförts målet äger motsvarande tillämpning i fråga om underrättelse enligt 10 § första stycket, 12 eller 18 §.

Vissa bevismedel

20 § Skriftlig handling, som åberopas till bevis, skall tillställas rätten utan dröjsmål. I fråga om sådant bevis gäller i övrigt 38 kap. 1—5, 7 och 8 §§ rättegångsbalken i tillämpliga delar. Ersättning till annan än part för tillhandahållande av skriftlig handling utgår dock alltid av allmänna medel.

21 § Åberopas till bevis föremål, som lämpligen kan ges in till rätten, skall föremålet utan dröjsmål överlämnas dit. I fråga om sådant bevis gäller 39 kap. 5 § rättegångsbalken i tillämpliga delar. Ersättning till annan än part för tillhandahållande av föremål utgår dock alltid av allmänna medel.

22 § Åberopar part skriftlig handling eller föremål till bevis, får rätten förelägga honom att inom viss tid tillställa rätten handlingen eller föremålet vid påföljd att målet ändå kan komma att avgöras.

23 § Rätten får förordna om syn på stället för besiktning av fastighet eller plats eller av föremål som ej lämpligen kan ges in till rätten. Vid sådan syn får yrkeshemlighet röjas endast om det finns synnerlig anledning därtill.

I fråga om syn på stället gäller bestämmelserna om muntlig förhandling i tillämpliga delar.

24 § Rätten får inhämta yttrande över fråga, som kräver särskild sakkunskap, från myndighet, tjänsteman eller den, som eljest har att gå

till handa med yttrande i ämnet, eller anlita annan sakkunnig i frågan.

I fråga om sakkunnig gäller 40 kap. 2—7 och 12 §§ rättegångsbalken i tillämpliga delar.

Ersättning för utlåtande av myndighet, tjänsteman eller den som eljest har att gå till handa med yttrande utgår endast om det är särskilt föreskrivet. Annan sakkunnig är berättigad till ersättning av allmänna medel för sitt uppdrag. Rätten får bevilja förskott på sådan ersättning.

25 § Rätten får förordna om förhör med vittne eller sakkunnig. Sådant förhör äger rum vid muntlig förhandling. Förhöret får hållas under ed eller försäkran. Om förhör gäller 36 kap. 1—18 och 20—23 §§ samt 40 kap. 9—11, 13—16 och 20 §§ rättegångsbalken i tillämpliga delar.

26 § Vittne eller sakkunnig har rätt till ersättning av allmänna medel för kostnad för sin inställelse. Rätten får bevilja förskott på ersättning för kostnad för resa och uppehälle. Närmare bestämmelser om ersättning och förskott meddelas av Konungen.

Har vittnet eller den sakkunnige inkallats på begäran av enskild part och visar det sig att parten saknade godtagbart skäl för sin begäran, får rätten ålägga honom att återbetala ersättningen till statsverket.

27 § Finner skatterätt eller länsrätt att förhör med vittne eller sakkunnig lämpligen bör hållas av annan skatterätt eller länsrätt, får rätten efter samråd med denna besluta härom.

I fråga om bevisupptagning enligt första stycket gäller 35 kap. 10 och 11 §§ rättegångsbalken i tillämpliga delar.

Beslut

28 § Domstol, som har att pröva besvär, kan förordna att det överklagade beslutet, om det eljest skulle lända till efterrättelse omedelbart, tills vidare icke skall gälla och även i övrigt förordna rörande saken.

29 § Rättens avgörande får ej gå utöver vad som yrkats i målet. Om det föreligger särskilda skäl, får dock rätten även utan yrkande besluta till det bättre för enskild, när det kan ske utan men för motstående enskilt intresse.

30 § Rättens avgörande av mål skall grundas på vad handlingarna innehåller och vad i övrigt förekommit i målet.

Av beslutet skall framgå de skäl som bestämt utgången.

31 § Beslut, varigenom rätten avgör målet, skall tillställas part genom handling som fullständigt återger beslutet och skiljaktig mening, där sådan förekommit. Beslut som kan överklagas skall dessutom innehålla upplysning om vad den skall iakttaga som vill anföra besvär över beslutet.

Kräves särskilt tillstånd för prövning av besvär till regeringsrätten, skall kammarrättens beslut innehålla uppgift härom och om de grunder på vilka sådant tillstånd meddelas.

32 § Beslut, som till följd av skrivfel, räknefel eller annat sådant förbiseende innehåller uppenbar oriktighet, får rättas av domstolen. Om det ej är obehövt, skall tillfälle lämnas part att yttra sig innan rättelse sker.

Besvär

33 § Mot skatterätts och länsrätts beslut föres talan hos kammarrätt. Mot kammarrätts beslut föres talan hos regeringsrätten. Talan föres genom besvär.

Talan får föras av den som beslutet angår, om det gått honom emot.

34 § Mot beslut, som ej innebär att målet avgöres, får talan föras endast i samband med talan mot beslut i själva målet. Talan får dock föras särskilt när rätten

1. ogillat invändning om jäv mot ledamot av rätten eller invändning om att hinder föreligger för talans prövning,

2. avvisat ombud eller biträde,

3. förordnat rörande saken i avvaktan på målets avgörande,

4. förelagt någon att medverka på annat sätt än genom inställelse inför rätten och underlåtenhet att iakttaga föreläggandet kan medföra särskild påföljd för honom,

5. utdömt vite eller annan påföljd för underlåtenhet att iakttaga föreläggande eller ådömt straff för förseelse i förfarandet eller ålagt vittne eller sakkunnig att ersätta kostnad som vållats genom försummelse eller tredska,

6. förordnat angående undersökning eller omhändertagande av person eller egendom eller om annan liknande åtgärd,

7. förordnat angående ersättning för någons medverkan i målet eller

8. avslagit begäran om biträde eller till biträde förordnat annan än den som begärts.

Mot beslut, varigenom mål återförvisas till lägre instans, får talan föras endast om beslutet innefattar avgörande av fråga, som inverkar på målets utgång.

Särskilda regler om besvär hos regeringsrätten

35 § Besvär över kammarrätts beslut i fråga som fullföljts till eller underställts kammarrätten prövas av regeringsrätten endast om regeringsrätten meddelat prövningstillstånd.

Meddelas ej prövningstillstånd, står kammarrättens beslut fast. Erinran därom skall intagas i regeringsrättens beslut.

Att prövningstillstånd ej behövs i mål om utlämnande av allmän handling framgår av 2 kap. 13 § tryckfrihetsförordningen.

36 § Prövningstillstånd meddelas,

1. om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att frågan prövas av regeringsrätten eller

2. om det föreligger synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att grund för resning föreligger eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd meddelas i ett av två eller flera likartade mål, som samtidigt föreligger till bedömande, får prövningstillstånd meddelas även i övriga mål.

Meddelar regeringsrätten prövningstillstånd för viss fråga, får domstolen pröva även annan fråga som besvären avser.

37 § I mål, vari prövningstillstånd kräves, får omständighet eller bevis, som klaganden åberopar först i regeringsrätten, beaktas endast om det föreligger särskilda skäl.

Klaganden bör i besvärshandlingen ange de skäl som han åberopar till stöd för sin begäran om prövningstillstånd.

Straff och vite

38 § Den som vid muntlig förhandling stör förhandlingen eller fotograferar i rättssalen eller vägrar att efterkomma föreskrift, som meddelats till ordningens upprätthållande, dömes till böter, högst femhundra kronor. Till samma straff dömes den som muntligen inför rätten eller i skrivelse till rätten uttalar sig otillbörligt.

39 § Den som uppsåtligen bryter mot förbehåll eller förordnande, som meddelats med stöd av 19 eller 43 §, dömes till böter eller fängelse i högst ett år, om ej gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

Den som utan giltigt skäl röjer vad som enligt rättens förordnande ej får uppenbaras dömes till böter.

40 § Vite enligt denna lag får ej bestämmas till högre belopp än femtusen kronor. Har vite utdömts och förelägger rätten nytt vite, får vitet bestämmas till högst tiotusen kronor.

Har ändamålet med vite förfallit, får vitet ej utdömas.

Övriga bestämmelser

41 § I fråga om jäv mot den som handlägger mål enligt denna lag gäller bestämmelserna i 4 kap. rättegångsbalken om jäv mot domare.

42 § Rätten skall självmant upptaga fråga om ansvar för förseelse under förfarandet och om utdömande av vite som förelagts med stöd av denna lag.

43 § Sökande, klagande eller annan part har rätt att ta del av det som tillförts målet med de begränsningar som följer av 39 § andra stycket lagen (1937: 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar eller av denna paragraf.

Rätten får vägra att lämna ut annat material än allmän handling under samma förutsättningar som enligt nyssnämnda lagrum gäller beträffande allmän handling. Lämnas sådant material ut, skall rätten om det behövs göra förbehåll i fråga om hur det får användas.

Har rätten vägrat att lämna ut handling eller annat som tillförts målet, skall rätten på annat sätt upplysa parten om innehållet i materialet, i den mån det behövs för att han skall kunna ta till vara sin rätt och det kan ske utan allvarlig skada för det intresse som föranlett vägran att lämna ut materialet. Rätten skall vid behov förordna att den som erhåller sådan upplysning ej får obehörigen yppa vad han fått veta.

44 § Handling anses ha kommit in till rätten den dag då handlingen eller avi om betald postförsändelse, i vilken handlingen är innesluten, anlänt till rätten eller kommit behörig tjänsteman till handa. Underrättas rätten särskilt om att telegram till rätten anlänt till telegrafanstalt, anses telegrammet ha kommit in redan när underrättelsen nått behörig tjänsteman.

Kan det antagas att handlingen eller avi om denna viss dag avlämnats i rättens kansli eller funnits tillgänglig för rätten på postanstalt, anses den ha kommit in den dagen, om den kommit behörig tjänsteman till handa närmast följande arbetsdag.

Telegram eller annat meddelande som icke är underskrivet skall bekräftas av avsändaren genom egenhändigt undertecknad handling, om rätten begär det.

45 § Är någon som kallats till muntlig förhandling hindrad att inställa sig, skall han omedelbart anmäla det till rätten.

46 § I fråga om laga förfall äger 32 kap. 6 och 8 §§ rättegångsbalken motsvarande tillämpning.

47 § Skall rätten bringa handling eller annat till någons kännedom, får det ske genom delgivning.

48 § Den som för talan i mål får anlita ombud eller biträde.

Visar ombud eller biträde oskicklighet eller oförstånd eller är han eljest olämplig, får rätten avvisa honom som ombud eller biträde i målet.

49 § Ombud skall styrka sin behörighet genom fullmakt. Fullmakt skall innehålla ombudets namn. Får ombudet sätta annan i sitt ställe, skall detta anges.

Styrker ombud ej sin behörighet, skall rätten förelägga ombudet eller huvudmannen att avhjälpa bristen. Är i sådant fall ansöknings- eller besvärshandling undertecknad av ombud, skall i föreläggandet anges att talan upptages till prövning endast om detta iakttages. Har annan åtgärd företagits av ombud som ej styrkt sin behörighet, skall i föreläggandet anges att åtgärden beaktas endast om föreläggandet iakttages.

50 § Behärskar part, vittne eller annan som skall höras inför rätten ej svenska språket eller är han allvarligt hörsel- eller talskadad, skall rätten vid behov anlita tolk. Rätten får även i annat fall vid behov anlita tolk.

Som tolk får ej anlitas den vars tillförlitlighet kan anses förringad på grund av hans ställning till någon som för talan i målet eller på grund av annan därmed jämförlig omständighet.

51 § Den som anlitas som tolk vid muntlig förhandling skall inför rätten avlägga ed eller försäkran, att han efter bästa förstånd skall fullgöra sitt uppdrag.

52 § Den som fullgör uppdrag som tolk annorledes än i tjänsten har rätt till arvode samt ersättning för kostnad och tidspållan. Kostnad för tolk betalas av allmänna medel.

53 § Vad i denna lag sägs om enskild part gäller i tillämpliga delar även den som är ställföreträdare för parten.

Denna lag träder i kraft beträffande skatterätt och länsrätt den 1 juli 1971 samt i övrigt den 1 januari 1972.

I fråga om talan mot beslut av skatterätt eller länsrätt, som meddelats före den 1 januari 1972, gäller äldre bestämmelser om talan mot beslut av prövningsnämnd eller länsstyrelse i motsvarande fall.

I fråga om talan mot kammarrätts beslut, som meddelats före den 1 januari 1972, gäller äldre bestämmelser.

Det alla som vederbör hava sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hava Vi detta med egen hand underskrivit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit.

Sofiero den 4 juni 1971.

GUSTAF ADOLF
(L. S.)

LENNART GEIJER
(Justitiedepartementet)

